

Napad na enega je napad na vse!

Podjetje Infrastruktura Bled odpustilo predsednico sveta delavcev zaradi opozarjanja na sporne prakse

Marjana Mrak, predsednica sveta delavcev v podjetju *Infrastruktura Bled*, je že dalj časa opozarjala na sporne prakse vodstva podjetja, čemur je med drugimi pritrdila tudi Komisija za preprečevanje korupcije (KPK). Marjana Mrak je pogumno izpostavljala koruptivno in škodljivo delovanje vodstva, ki je v nasprotju z interesi javnosti in prebivalcev. Vodstvo nepravilnosti ni odpravilo, ampak se je poslužilo klasičnega manevra: šikaniranja in mobinga nad tistim, ki je nepravilnosti razkril. Pri tem je očitno uživalo tudi podporo lastnikov, občin Bled in Gorje ter njunih županov, saj se župana nista odzvala, čeprav sta vedela za pritiske nad Marjano Mrak. Še več, omenjena župana sta za direktorja predlagala celo nagrado v vrednosti slabih 5.000 €. Vodstvo podjetja je na koncu poseglo celo po skrajnem ukrepu, saj je Marjani Mrak odpovedalo pogodbo o zaposlitvi.

Dogajanje v *Infrastrukturi Bled* je še eden izmed primerov, ki smo jim v zadnjem času priča v Sloveniji. Vse pogosteje se namreč dogaja, da so posamezniki zaradi sindikalnega delovanja deležni vse hujših napadov, ki se ne zaustavijo več le pri grožnjah, šikaniranjih in mobingu, ampak vodijo tudi do skrajnega ukrepa – odpovedi zaposlitve izpostavljenemu delavcu. Poleg številnim pritiskom na sindikalne aktiviste smo bili v zadnjem času priča tudi konkretnim postopkom za odpoved zaposlitve sledečim sindikalnim aktivistom: Romanu Repniku v *Adria Tehniki*, Mariji Likar v *Sava hoteli Bled*, Miletu Zukiću v *Zavarovalnici Triglav*, Saši Gržiniču v *Pošti Slovenije*, Mladenu Jovičiću v *Luki Koper* ter Endreju Mesarošu v *Arrivi*, če naštejemo le najbolj izpostavljene.

V omenjenih primerih so bili napadeni posamezniki deležni takojšnje popolne podpore lastnega sindikata in sodelavcev v podjetju, podporo pa so jim izrazili tudi sindikati iz drugih panog in sektorjev. V primeru napada tako ni dovolj le pravna pomoč, ki jo nudi sindikat, ampak je nujna tudi kolektivna podpora sodelavcev z različnimi oblikami kolektivnih akcij (peticije, protesti, stavke, ...). Uprave in lastniki imajo običajno v rokah vso moč in pravne postopke, moč delavcev pa je v enotnosti in solidarnosti. Gradnja enotnosti in solidarnosti med zaposlenimi je poglobljena naloga sindikata.

Moč sindikata so združeni in solidarni delavci

Sindikati niso le zavarovalno-pravni servis za zaposlene, ki se ga delavec posluži v primeru težav, niti niso samo izvoljeni funkcionarji. V prvi vrsti so sindikat združeni in organizirani delavci sami. Napad na enega delavca je zato napad na celoten sindikat in na vse zaposlene v podjetju ter hkrati napad na vse delavce, ne glede na podjetje in panogo.

Sindikati so v preteklosti izborili številne delavske in socialne pravice, ker so uspeli delavce združiti in povezati v borben kolektiv. Delavska solidarnost in boj za pravice vseh sta jih zato postavljala na nasprotno stran od izkoriščevalske uprave in lastnikov. Primer Marjane Mrak pa kaže, da se lahko v konkretnih okoliščinah sindikalno vodstvo postavi tudi na stran svojega nasprotnika.

Odpoved zaposlitve delavki Marjani Mrak je nedopusten napad na predstavnico delavcev, zato bi moral sindikat svojo članico zaščititi. Namesto delavske solidarnosti je sindikat v zameno za kratkoročne koristi nekaterih omogočil prevlado interesov močnejšega, v tem primeru vodstva podjetja. Sindikalno vodstvo v *Infrastrukturi Bled* je odigralo neslavno vlogo, ko se je v konfliktu med podjetjem in delavko postavilo na stran vodstva, hkrati pa v nasprotju z zakonskimi določbami sprožilo postopek odstavitve Marjane Mrak s položaja predsednice sveta delavcev, a je bilo na srečo izglasovanje nezaupnice neuspešno. Prevlada

interesov močnejšega torej še ni dokončna.

Vodstvo sindikata v podjetju se je odpovedalo temeljnemu načelom sindikalnega organiziranja. Namesto da bi zaščitilo napadeno posameznico in gradilo kolektivno podporo, iz katere izvira moč delavcev, je podleglo pritiskom uprave. Vrnitev Marjane Mrak na delovno mesto bo ohranilo upanje, da je možna prevetritev delovanja sindikata. Da bo omenjeni sindikat lahko znova branil delavske pravice, pa bo ključen spremenjen pristop – vzpostavitev vključujočega sindikalnega delovanja, ki bo povezal celoten kolektiv in aktiviral delavke in delavce.

Močni smo toliko, kot je močan naš najšibkejši člen

Boj za delavske pravice je v prvi vrsti boj med delavstvom in kapitalom. Ker gre za neprenehni boj, je pomembna vsaka bitka. Če uspe nasprotni strani onemogočiti enega delavskega aktivista, se s tem oslabita tako položaj in moč zaposlenih v podjetju kot tudi delavstva nasploh. Če upravi s šikaniranjem in drugimi postopki uspe utišati posamezno predstavnico delavcev, si bo le malokdo v podjetju še upal dvigniti glas – in uprava se tega zaveda. To pomeni, da nihče od zaposlenih ne bo več varen.

Sindikalna moč izvira iz enotnosti delavcev nasproti upravam in lastnikom. Zaščita posameznikov, tako izpostavljenih sindikalnih aktivistov kot tudi "navadnih delavcev", je ključna za gradnjo solidarnosti in kolektivne pripadnosti, iz katere izvira moč sindikata. Če sindikat popusti pri enem, bo kmalu sledil napad na vse zaposlene. Nasprotno pa lahko kolektivna zaščita posameznika prinese delavstvu zmago, upravi pa pokaže, da so zaposleni enotni pri obrambi svojih predstavnikov in pridobljenih pravic. Obramba posameznikov skozi kolektivno akcijo hkrati poveča samozavest vseh delavcev in njihovo pripravljenost na boj za nove delavske pravice.

Namesto delavcev, ki opozarjajo na probleme, zamenjajmo sporne

prakse

Poslovodstvo *Infrastrukture Bled* mora Marjano Mrak nemudoma ponovno zaposliti, saj gre v primeru odpovedi delovnega razmerja za jasen povračilni ukrep zoper delavkino opozarjanje na sporne prakse vodstva. To je ugotovil tudi Inšpektorat za delo in je zato zadržal ukrep odpovedi delovnega razmerja. Poslovodstvo *Infrastrukture Bled* naj svoj čas in energijo namesto v šikaniranje in sankcioniranje zaposlenih vложи v odpravljanje svojih spornih praks in razvoj javnega podjetja. Tudi občini Bled in Gorje ter njuna župana si v tem primeru ne moreta več pilatovsko umivati rok, saj sta kot lastnika odgovorna za zakonito in gospodarno delovanje javnega podjetja.

Vztrajajmo, dokler bo treba

Za uspešno vrnitev Marjane Mrak na delovno mesto je pomembno, da jo aktivno podprejo vodstva sindikalnih central ter sindikati iz drugih panog, v prvi vrsti vodstvo ZSSS in panožnega Sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (SKVNS). S svojim zgledom lahko vplivata tudi na ravnanje vodilnih sindikalistov v podjetju ter na sindikalno gibanje nasploh. Izkušnje kažejo, da podpora pozitivnim praksam sindikalnih zaupnikov in zaupnic lahko obudi upanje tistih, ki so zaradi vsakodnevnih izkušenj mobinga na delovnih mestih vdani v usodo.

V primeru Marjane Mrak gre posebej pohvaliti držo in aktivnosti Območne organizacije ZSSS Gorenjska, ki je delavki priskočilo na pomoč. A ključno za zmago v njenem primeru in nasploh v sindikalnem organiziranju je, da na njeno stran stopijo sodelavci. Manever uprave lahko sicer mednje vliva strah, ravnanje vodstva sindikata pa apatijo. Naloga sindikata pa je prav v tem, da strah in apatijo v podjetju spremeni v kolektivno akcijo in boj za pravice. To pa lahko doseže le z organiziranjem in izobraževanjem zaposlenih ter dosledno zaščito vsakega sodelavca.

Danes je bila na vrsti Marjana, že jutri so lahko na vrsti drugi zaposleni. Čas je, da na vrsto pridejo škodljiva uprava in njeni podrepniki. Zahtevajmo vrnitev Marjane Mrak na delovno mesto in naredimo pomemben korak v smeri prenove in aktivacije delavskega boja.

Center za družbeno raziskovanje (CEDRA)